

Giulia Bordignon - Maria Bergamo

**Ikonografije i formule patosa u Aby Warburgovom *Mnemosyne Atlasu*
Analiza tabli 5, 6, 41, 41a, 53, 56 i 58**

Uzimajući u obzir ljudsku potrebu za prikazivanjem patosa “od bespomoćne melankolije do ubitačnog kanibalizma”, Aby Warburg je definirao hermeneutičko sredstvo, “formule patosa” kao “geste superlativa” koje se pojavljuju u artefaktima putem figurativnih formula još od najstarijih vremena i putem otisaka (“engrama”) koje umjetnici mogu “ponovno aktivirati” u različitim razdobljima. U posljednjem Warburgovom, nedovršenom djelu, *Bilderatlas Mnemosyne* (1929) nalazimo sustavno razmatranje ovih ikonografskih formula. Atlas je, zapravo, zbirka izražaja ljudske dinamičnosti, unutar labirinta slika koji se proteže od antike do suvremenog doba. Ovaj članak ima za cilj ponuditi čitanje različitih oblika ikonografije boli koji se pojavljuju u Atlasu: od “drevno skovanih izraza” patnje na tablama 5 i 6, do “ponovnog pojavljivanja Dionizovog patosa razaranja i žrtve” na tablama 41 i 41a, - osobito kroz lik Laokonta. Konačno, na tabli 42 pratimo “energičnu i semantičku inverziju patosa patnje”: mahnit očaj Marije Magdalene kao “Menade pod Križem” i temu melankolične meditacije koja se iz “Kazališta smrti” nastavlja prema liku intelektualnog genija, “Saturnovog sina”, na tablama 53, 56 i 58.